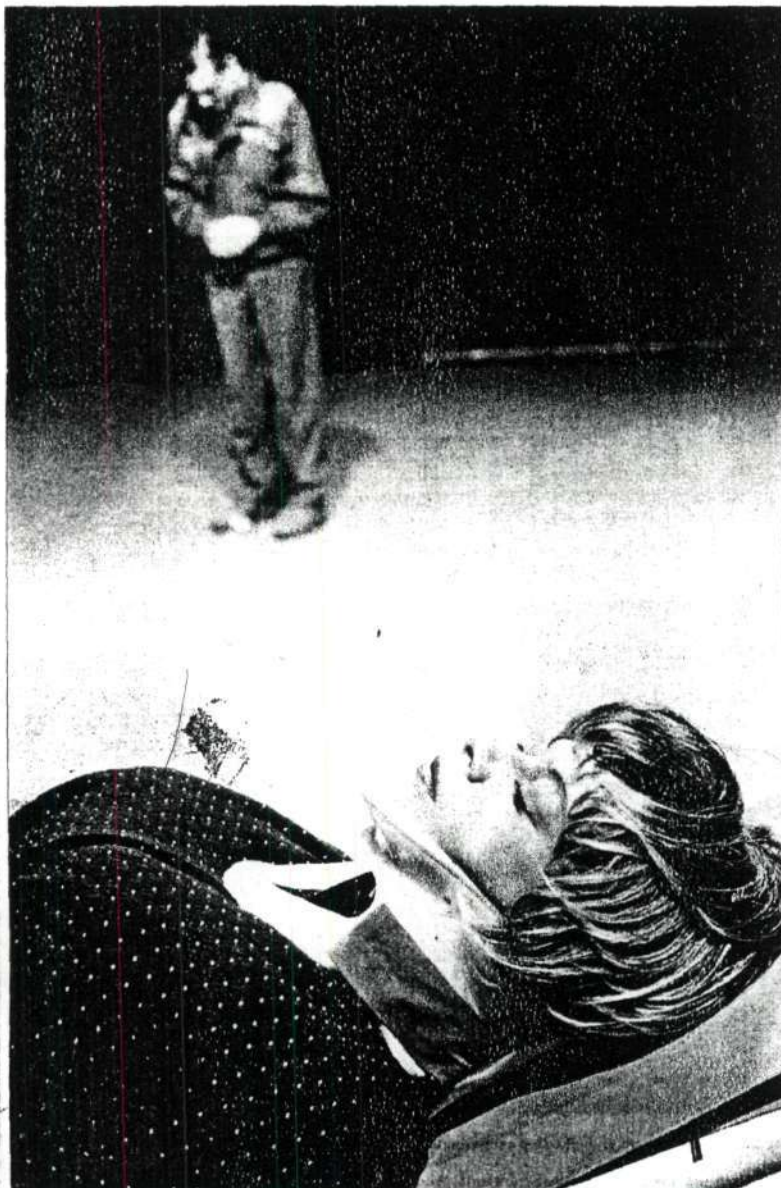

Zorg speurt naar morele leidraad via Gouden Gids

Utrecht

Je zou het niet verwachten na wat hij zoal heeft meegemaakt: de sprong van postbode Zorg is geen fatale wanhoopsdaad, maar een demonstratie van zich bevrijd voelen. Die dubbelheid spreekt eveneens uit de priemende ogen van een uil, het symbool van de wijsheid, prominent aanwezig op een gigantische poster. Is veel weten bedreigend voor je gemoedsrust, of biedt kennis daarentegen juist meer houvast in het bestaan?

Theatermaker Paul Feld houdt ervan om het publiek van zijn á propos te brengen en zo aan het denken te zetten. Typisch Paul Feld is het ook om de tragiek bij herkenbare situaties zodanig naar het grotske te trekken, dat het schrijnende gevoel enigszins verzacht wordt door de lach. Opnieuw is dit het geval in zijn jongste stuk 'Zorg en de Droomcentrifuge', dat door hem en Jeroen Kriek bij het eigen gezelschap Growing Up in Public is geregisseerd.

In een nacht vol bizarre dromen wordt de half overspannen Zorg geconfronteerd met zijn angsten, twijfels, het verdriet om de dood van zijn moeder en gevoelens van eenzaamheid. De nachtmerrie leidt hem onder meer naar de verloederdewijk waar hij de post moet bezorgen, naar een bibliotheek, het kerkhof en een dodenbal. Al die problemen zijn samengeballt in de naam Zorg en ze tollen in zijn hoofd als een droomcentrifuge die op volle toeren draait. Aanvankelijk heeft Zorg die sores weggestopt achter een groot scherm, dat door zijn hel oranje kleur dest te meer opvalt. Naarmate hij de confrontatie

aangaat, schuift dit middendoek steeds verder open.

John Buijsman speelt de postbode Zorg als een goedmoedige en kinderlijke veertiger, die zo graag de intellectueel in zijn eigen (levens) verhaal wil zijn, maar die zo onzeker is dat hij aldoor sorry zegt. Voor hem heb je meteen alle sympathie. Om Harm van Geel is het net zo een genoeg om de voorstelling bij te wonen. Bijzonder geestig is hij in zijn vertolking van de kakkineuze en stijve bibliothecaris. Op en top arrogant is hij in de dubbelrol van de zich superieur voelende afdelingschef, die de woorden van Zorg almaar negatief interpreteert om hem te kunnen ontslaan.

De onderliggende absurditeit is ook treffend te onderkennen bij Daphne de Bruin als de bitsige moeder, en de satanische zwerfster met haar dode hond. Met zo'n agressieve proleet als die van Martijn Fischer is het raadzaam geen ruzie te hebben. Dat ervaart Zorg, die door hem wordt geterroriseerd en die hem zijn te bezorgen Gouden Gidsen heeft afgenomen. Terwijl Zorg zo'n adresboek juist dringend nodig heeft om aan de weet te komen door wie hij de begrafenis van zijn moeder kan laten regelen.

Zorgsspeurtocht naar een Gouden Gids is als een ironische queeste naar een morele leidraad. Die zoektocht is nog een hele toer; daarvoor moet je haast het vermogen van een centrifuge hebben. Maar Paul Feld blijft optimistisch. Het olijke duwtje dat hij met deze voorstelling geeft, is niet naar beneden, maar opwaarts. En dat vrolijk je zeker op.

Max Smith

Daphne de Bruin als de overleden moeder en John Buijsman in de rol van postbode Zorg in 'Zorg en de Droomcentrifuge'

(Foto Reyn van Koolwijk)

'Zorg en de Droomcentrifuge' van Paul Feld. Regie: Paul Feld en Jeroen Kriek. Gezelschap: Growing up in Public. Stadsschouwburg Utrecht, t/m 17 mrt. Tournee o.m. Theater de Lieve Vrouw Amerfoort.

PAUL FELD DOOR GERBEN HELLINGA

Het nieuwe geweld

■ *Zijn moeder ligt op sterven, zijn vader is dood, maar postbode Zorg raakt pas echt volledig over zijn toeren als hij van zijn post wordt beroofd. Regisseur Paul Feld van Growing Up in Public: 'Wat ik probeer te pakken is het gevoel van een burn-out.'*

'Zorg is een plichtsgetrouwe postbode die een burn-out doormaakt. Deze figuur is door de jaren heen associatief gegroeid. Hij maakte lang geleden zijn entree op de televisie toen ik een stuk over hem schreef voor de NOS. Een jongetje van tien was hij toen. Zijn vader, die een hartaanval kreeg, werd gespeeld door Theu Boermans. Inmiddels heb ik drie stukken over hem geschreven, die ik heb samengevoegd. Zorg, zijn moeder heeft hem zo genoemd, is iemand die zich door alles heen staande kan houden. Dat bevalt me wel aan hem. Hij is een beetje een Kafka-figuur.

Vanmiddag op de repetitie zag ik ploteling dat dit stuk wel iets heeft van *De séance*, een voorstelling die ik jaren geleden heb gemaakt bij Fact, waarin ik een aantal verhalen van Kafka had bewerkt. Zorg is nu "veertig, veertig en een half, bijna eenenveertig" zegt hij steeds. Hij heeft een midlifecrisis. Zijn moeder ligt op sterven, zijn vader is dood, er zijn een hoop dingen die fout gaan in het leven, maar de concrete aanleiding van zijn burn-out is dat zijn postvoorraad door een bende is gejat. Dat heb ik verzonnen, maar je komt in de krant steeds vaker verhalen tegen over postbodes en geweld in de wijken. Dat is het Nieuwe

ducteurs, nu zijn de postbodes aan de beurt. Zorg is gericht op het terugveroveren van zijn postvoorraad. Zoals Jason is uitgestuurd om het Gulden Vlies te zoeken zo is Zorg er door zijn moeder op uitgestuurd om in ieder geval één Gouden Gids mee terug te brengen. Dan kan zij bij de Z van Zerken iets moois voor haar graf uitzoeken. Uiteindelijk krijgt hij na lange omzwervingen een Gouden Gids te pakken, maar dan is zijn moeder al overleden.

Maar de handeling gaat dan door: Zorg maakt de Proleet, die de post gestolen had, dood. Dan komt er een soort hiernamaalssfeer, want het gaat nog verder dan de dood. Zorg moet zelf ook dood. Om zijn moeder te redden uit handen van de Proleet. Het lijkt een heel gedoe, maar het staat er vrij helder. Het is in beeld gezette illusie, met bijpassende kostuums, licht. Je gaat helemaal mee in Zorgs wereld, je komt terecht in de onderwereld van de stad. Ik regisseer weer samen met Jeroen Kriek. We hebben dat ook in *Angel Eyes* gedaan, het stuk van Jules Deelder. Growing Up is dat je dingen samen doet. Dit stuk gaat in de grote zaal in Utrecht in première. De nieuwe directeur bood het ons aan. We dachten: laten we het eens proberen.

Zorg en de droomcentrifuge, Growing Up in Public, première 16 maart, Utrecht,

Postbode vecht met ongrijpbaar kwaad

THEATER

Zorg en de Droomcentrifuge van Paul Feld door Growing Up in Public. Regie: Jeroen Kriek en Paul Feld. In: Stadsschouwburg Utrecht, 15 maart. Tournee.

Ze wil een roze zerk en een begrafeniskoets, de moeder van Zorg die haar dood voelt naderen. Haar gebroken nek blokkeert de doorstroming van haar bloed en lang zal ze het niet meer maken. Zoonlief, de schutterige postbode Zorg, doet wat mamma zegt: hij probeert haar begrafenis te regelen. Maar wat moet hij beginnen zonder Gouden Gids?

Zorg is de held van dit verhaal en als een klassieke stripfiguur stort hij zich in de meest hachelijke avonturen om die gratis door de Posterijen verstrekte Gouden informatiebron te veroveren. Maar het postkantoor is dicht, de bibliotheek gesloten en zijn eigen lading post, waaronder tal van zulke gidsen, is door een stelletje proleten gestolen.

In *Zorg en de Droomcentrifuge*, een titel die riekt naar een Kuifje-album, gaat het over eigentijds geweld. Zorg is overgeplaatst, hij is in een risicowijk terecht gekomen en hij kan niks beginnen tegen de brute leren jekken die hem zijn post hebben afgepakt. Maar Zorg blijft overeind: in één woelige nacht snuffelt hij aan de liefde - met de dakloze Eva -, verliest hij zijn moeder en zet hij het mes in de proletenborst.

Paul Feld, schrijver en co-regisseur, laat droom en werkelijkheid opgewekt door elkaar lopen: dode figuren blijven aan het woord en we belanden net zo makkelijk in het hiernamaals als in de stadsbibliotheek. Dat maakt je als kijker ook wat onverschillig, zeker als hij ons daarbij opzadelt met een paar onopgeloste raadsels. Want is dit alles nou een spelletje van de proleet alias De Dood die op deze manier aan zijn slachtoffers komt? Of is alles simpelweg toe te schrijven aan Zorgs fantasie?

De acteurs bekommeren zich daar echter nauwelijks om, die spelen gewoon lekker toneel. John Buijsman maakt van Zorg een aandoenlijk mannetje: blij kijkt hij na zijn ontslag naar de vulpen waarmee hij wordt afgescheept. Daphne de Bruin switcht behendig tussen dakloze dame en nekstijve moeder, terwijl Harm van Geel prachtig dubbelt als deftige bibliothecaris en griezelige manager.

Het beeld dat Feld ons voorzet van de bedreigende buitenwereld die Zorg omringt, is vooral vermakelijk.

Navrant wordt het pas als de proleet plots begint te praten over het harde nee waarmee we alle pulp uit onze brievenbus moeten weren. Als straatgangs zich van links-idealistische termen gaan bedienen en roepen om een schone wereld, dan is het kwaad werkelijk ongrijpbaar geworden.

Marian Buijs

De burn out van postbode Zorg

Voorstelling: *Zorg en de droomcentrifuge* door Growing up in public. Tekst: Paul Feld; regie: Paul Feld en Jeroen Kriek; decor: Catharina Scholten; spel: Daphne de Bruin, John Buijsman, Martijn Fischer, Harm van Geel. Gezien: 16/3 Schouwburg Utrecht. Tournee: 21/3 t/m 11/5. Inl.: (030) 276 12 20.

Door NOOR HELLMANN

Wie is de ware held van dit pulpverhaal? Het is een vraag die steeds terugkeert in de door de Utrechtse theaterfirma Growing up in Public uitgebrachte voorstelling *Zorg en de droomcentrifuge*. Hoewel de personages meegeleurd worden in een maalstroom van bizarre avonturen stappen ze soms even uit het verhaal om de hoofdrol voor zichzelf op te eisen, waarmee ze en passant het fictieve karakter van het getoonde benadrukken.

Niettemin heeft tekstschrijver Paul Feld wel degelijk naar raakvlakken met actuele thema's gezocht. Zo lijdt de antiheld Zorg aan het modeverschijnsel *burn out* en staat hij model voor de eenling die het moet opnemen tegen de harde individualistische maatschappij van nu. De vorm is die van een soort stripvertelling, fantastisch en absurd, met groteske figuren en gebeurtenissen die over elkaar heen tuimelen. Die aaneenschakeling van wonderlijke situaties is soms flauw en gaat op den duur vermoeien, maar de energie en de vaart waarmee de vier acteurs hun rollen spelen is van begin tot eind aanstekelijk.

Alles draait in dit stuk om Zorg, een brave postbode die tijdens zijn ronde in de wijk door een straatbende wordt beroofd van zijn lading post. Als zijn moeder hem diezelfde dag sommeert een

grafzerk voor haar te regelen omdat zij haar nek gebroken heeft en ieder moment kan doodgaan, is zijn rampspoed compleet. Hoe kiest een mens op stel en sprong een begrafenisonderneming? Daarvoor is een Gouden Gids nodig, maar tussen alle post die Zorg afhandig is gemaakt zaten ook de bewuste Gidsen – en het postkantoor en de bibliotheek zijn gesloten. Zorg begint dan bij nacht en ontij aan een verzenuwde speurtocht naar de Gouden schat met informatie en dat brengt hem in contact met allerlei maatschappelijke randfiguren en andere vreemde vogels.

Die types – waaronder een bibliothecaris, een zwerfster, een proleet en de Dood die zich laat aanspreken als Klaas Vaak – zijn stuk voor stuk mooie en dikwijls vermakelijke portretten, neergezet door Harm van Geel, Daphne de Bruin en Martijn Fischer. Ze spelen alle drie dubbelrollen, alleen John Buijsman niet. Hij heeft zijn handen vol aan Zorg, het voortdurende middelpunt in het avontuur. De postbode is aanvankelijk een aandoenlijk slachtoffer dat dankbaar een vulpotlood in ontvangst neemt als hij wordt ontslagen. Hij leert echter snel door de harde lessen van het leven en zo zien we hem veranderen van een in-keurige, bedeesde burgerman in een vechtersbaas die de proleet zonder pardon doodtrapt en anderen met een mes zijn wil oplegt.

Aan het slot sluipt Zorg rond op een kerkhof, aangestaard door twee grote gele uilenogen die oplichten in het donker. Daar, sprekend met de overledenen, bevindt hij zich in een vreemde toestand tussen leven en dood. Het is alsof hij wordt meegezogen in een droom waar andere wetten en regels gelden – Zorg is beland in een droomcentrifuge.

■ Wonderlijke personages vertegenwoordigen het onderbewuste in 'Zorg'.

FOTO: REYN VAN KOOLWIJK

'Zorg' mist impact

Zorg is postbode. Met zijn leren PTT-tas op de heup, hoornen bril op de neus, cirkelt hij rond zijn wijk. Zijn schouders zijn gebogen, onhandig beweegt hij zich voort. De man heeft de uitstraling van een 'loser', maar die suggestie wordt direct weersproken. Hij, de toegewijde post-beanubte, is de held van het verhaal, zo spreekt hij hardop. Voor het geval dat we anders dachten.

Die nadrukkelijke verwijzing naar fictie, met helden en anti-helden, maakt duidelijk dat 'Zorg en de Droomcentrifuge' een creatie is. Niet het echte leven van postbode Zorg zal zich aan ons ontfopen, maar een door hem gedroomd verhaal. Het oranje gordijn waaromheen hij met zijn PTT-karretje rijdt, verbergt de ingrediënten daarvoor.

En die liegen er niet om. Een dominante moeder die haar 'zorgenkindje' bedillerig de les leest, een proleet die een trouwe postbeampte het werken onmogelijk maakt, een homoseksuele bibliothecaris, een demotiverende bedrijfsarts en een rondborstige zwerfster. Deze wonderlijke personages vertegenwoordigen de angsten en onzekerheden van de plichtsgetrouwe Zorg.

Verbindend element tussen figuren en gebeurtenissen is de Gouden Gids, 'het Boek der Boeken'. Zorg is hiernaar op

Voorstelling: 'Zorg en de droomcentrifuge' door Growing up in Public; tekst en regie: Paul Feld; spel: John Buijsman, Daphne de Bruin, Martijn Fischer, Harm van Geel; gezien: Stadsschouwburg Utrecht.

zoek, nadat een straatbende hem zijn postzending afhandig heeft gemaakt. Uiteindelijk komt dat in zijn bezit en bereikt de man de door hem gedroomde status van held in zijn eigen pulpverhaal.

'Zorg en de Droomcentrifuge' is de eerste grote-zaalproductie van de Utrechtse theaterclub 'Growing up in Public'. Hun tienjarig bestaan was kennelijk aanleiding deze productie te maken. Of dat een gelukkige keuze is geweest, valt te betwijfelen. Growing up in Public is een groep die juist gedijt in de kleine zaal. Het altijd geringe aantal spelers, de vaak fragmentarische

opbouw van de stukken, de vermakelijke verkleedpartijen, het sobere toneelbeeld; dat vraagt om de intimiteit van een kleine ruimte.

Misschien is het daarom dat 'Zorg' maar gedeeltelijk slaagt. John Buijsman is beslist aandoenlijk als de brave brievenbesteller en Harm van Geel zet een geestige bibliothecaris neer. Maar leuke typetjes alleen maken nog geen voorstelling. De angsten van de postbeampte dringen geen moment werkelijk door, zijn pijn voelen we niet. Emoties lossen op in de immense ruimte. 'Zorg' mist daardoor impact. En dat kan niet de bedoeling zijn geweest.

Lies Schut

Postbode op jacht naar Gouden Gidsen

LEEWARDEN - Is er in een wereld die draait om altijd maar beter, sneller en meer wel plaats voor kwetsbaarheid? Kan een loser die niet mee wil chatten in het koor van gekrijstreepte muizen zijn hoofd boven water houden of verzuipt hij onder de spoorbrug? Dat zijn de vragen die schrijver-regisseur Paul Feld zich stelt in zijn nieuwste theatertekst 'Zorg en de Droomcentrifuge' die hij creëerde voor het dynamische jongerengezelschap Growing Up In Public.

Zorg, een plichtsgetrouwe postbode, wordt in zijn verloederde wijk door een straatbende vakkundig van zijn postzending, waaronder een partij Gouden Gidsen, afgeholpen. Hij belooft zijn stervende moeder in ieder geval voor het kriecken van de morgen één Gouden Gids terug te veroveren. Zijn droomachtige zoektocht door de onderwereld van de stad, en de onderwereld van zijn ziel, voert hem langs duistere randfiguren. Uiteindelijk zal zijn moeder sterven zonder de B van begraven en de Z van zerk.

Feld schreef een moderne mythe over een anti-held op zoek naar het Gulden Vlies, op zoek naar de Graal als laatste strohalm in zijn zinkend leven. Cynisme voert de boventoon: sadistisch geweld, doorgeslagen bureaucratie, liefdeloosheid en doodsverlangen strijden om de hand van Zorg. De gelaagdheid en de vele verwijzingen naar de oude

Plaats: Harmonie, Leeuwarden. **Gebeurtenis:** jongerentoneelvoorstelling 'Zorg en de Droomcentrifuge' van Paul Feld. **Gezelschap:** Growing Up In Public. **Regie:** Paul Feld en Jeroen Kriek. **Belangstelling:** 125 toeschouwers.

verhalen laten het publiek op de tribune en zeker ook de jongeren in hun hoofd hard werken.

De spelers van Growing Up In Public maken er weer eens een fysiek feestje van: John Buijsman weet grandioos vorm te geven aan de angsthaas Zorg, die de toeschouwer voortdurend laat laveren tussen irritatie en mededogen. En als deze gewezen postbode ook zelf naar het middel Geweld grijpt, kun je daar nota bene ook nog begrip voor op brengen. Betrapt, en hoe! Maar ook de andere spelers, veelal in dubbelrollen, weten met energiek spel de nodige humor aan dit toch wat topzware stuk mee te geven.

Een held moet sterven aan het eind, de heldin behoort te treuren. En dus staat Zorg op de spoorbrug om zich in de vergetelheid te storten. Maar eerst geeft hij zijn eerste, onhandige kus aan de louche zwerfster met haar dode herdershond Hades. Een doodskus wellicht. De gigantische uil tegen de achterwand lost op in de nacht. Zal Zorg springen? Het antwoord op die vraag verdwijnt in het oorverdovend gekwetter van de vroege lentemorgen.

GOOITSEN EENLING

Growing Up in Public met 'Zorg en de droomcentrifuge' in Arnhem

Van een onzer verslaggevers

ARNHEM - Al waant hij zich voorzichtig en aldoor verontschuldiging 'de held van het verhaal', het gaat niet zo best met de postbesteller Zorg. Zijn wijk verloedert, een proleet terroriseert hem en heeft hem zijn vracht Gouden Gidsen met geweld afgepakt. Zijn moeder ligt op sterven en om haar een passende begrafenis te kunnen geven heeft hij per se zo'n Gouden Gids nodig.

In die gids staan immers relevante adressen. De duivel in de persoon van een naar de onderwereld stinkende zwervster brengt hem helemaal uit zijn doen. Tot overmaat van ramp wordt hij door het gemanipuleer van zijn afdelingschef, een jong en arrogant broekje, ontslagen. Zelfmoord lijkt de enige uitweg om van deze kettingreactie van tegenslagen af te geraken.

Zorg, gespeeld door John Buijsman, komt als een wat schlemielige ridder van de droevige figuur over.

Ondanks dat beschouwt Paul Feld (42) hem absoluut niet als een verliezer. Paul Feld, die literatuurwetenschap en regie heeft gestudeerd, is de schrijver en de regisseur van dit stuk met als titel 'Zorg en de droomcentrifuge'. Het wordt door zijn eigen Utrechtse 'theaterfirma' Growing Up in Public uitgebracht met in de overige rollen Daphne de Bruin, Martijn Fischer en Harm van Geel.

Het is in elk geval niet alleen doffe ellende. Net als zijn vorige stukken 'Fausto & Giulia', 'De Kampioenenkweek' en 'Zandkoorts' liggen leed en vermaak in elkaars verlengde. Ook dit stuk bezit een typisch Paul Feldiaanse geestigheid, die achter de meest sombere wolk toch nog terloops de vrolijkheid van de zon laat gloriëren.

Dit oplichtend optimisme stemt geheel overeen met zijn eigen geesteshouding.

„Ik ben een fan van het werk van Bukovski met zijn zwartgallige humor. 'Zonder lachen geen pijn; en zonder pijn geen lachen,' is een gezegde van hem dat ik volledig onderstreep. Ik heb een open oog voor de sores van gewone mensen. Hoe ze door de omstandigheden en vaak buiten hun schuld in de hoek worden gedreven en waar ze er maar weer uit moeten zien te komen. Dat vind ik heroïsch als het hen inderdaad lukt." Dit verklaart waarom de recente bundeling van zes van zijn welgeteld 22 stukken de titel van 'Burgerlijke drama's' heeft gekregen. Met tegelijkertijd een ironische knipoog naar de negatieve betekenis van het woord burgerlijk

Overbewustzijn